

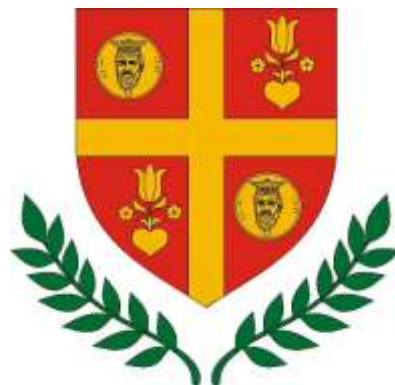
VÁMOSGYÖRK

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017

VÁMOSGYÖRK

Településképi
Arculati
Kézikönyv

TARTALOM

TARTALOM	2
BEVEZETŐ	3
1. VÁMOSGYÖRK BEMUTATÁSA	5
2. ÖRÖKSÉGÜNK	7
TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI ÉS ÉPÍTETT ÉRTÉKEK	7
TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ KÖZTÉRI ALKOTÁSOK	10
TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK	11
3. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK	12
ÓFALU	13
ÁTMENETI LAKÓTERÜLET	14
ÚJ LAKÓTERÜLET	15
KÜLTERÜLET	16
4. MEGHATÁROZÓ KARAKTERŰ TERÜLETEK	17
ORSÓ ALAKÚ TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSKÖZPONT	17
JÓZSEF ATTILA ÉS TÁNCICS MIHÁLY UTCA	18
5. AJÁNLÁSOK	19
ÓFALU	19
ÁTMENETI LAKÓTERÜLET	22
ÚJ LAKÓTERÜLET	26
KÜLTERÜLET	29
ORSÓ ALAKÚ TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSKÖZPONT	30
JÓZSEF ATTILA ÉS TÁNCICS MIHÁLY UTCA	32
6. JÓ PÉLDÁK	34
ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK	34
SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK	36
7. IMPRESSZUM	37

BEVEZETŐ

„Múltból, jelenből és jövőből van összegyúrva az emberiség. Akik ma élnek, csupán egy nagy folyamatnak részesei... amit ma, építész, alkotsz magadnak, abban apáid és nagyapáid vére-verejtéke is benne van. Minden, ami a múltat idézi, otthonosabbá teszi a jelent is.”

/ Rónaszegi Miklós /

Ezen kézikönyv a település értékeinek bemutatásával, értékeinek megismertetésével foglalkozik, illetve az épített környezet sokszínűségét kívánja bemutatni.

Ajánlásaival útmutatót kíván adni, hogy az épületek hogyan illeszkedhetnek be a legjobban a település arculatába.

Egy ház szoros kapcsolatban áll annak szomszédjával, miközben szerves része az utcának, településnek. Egy harmonikus településképhez elengedhetetlen a település jellegzetességeinek ismerete.

1. VÁMOSGYÖRK BEMUTATÁSA

Vámosgyörk az Észak-Magyarországi régióban található, Heves megyében, a Gyöngyösi járásban, Gyöngyöstől 12 km-re, délre. Területe 21,82 km², népessége 1909 fő.

A község a megye szélén fekszik, délről a már Jász-Nagykun-Szolnok megyéhez tartozó Jászárokszállás határolja. További szomszédos települései Adács (keletről) és Atkár (északnyugatról).

Az Alföld északi részén terül el a Gyöngyösi-síkon, a Rédei-Nagy-patak és a Gyöngyös-patak mellett. Közlekedési szempontból jó helyen fekszik, hiszen az M3-as autópályáról könnyen megközelíthető a Jászberényi úton (3202-es főút) keresztül.

Vámosgyörk és környéke, régészeti leletek alátámasztásával az őskor óta lakott. A honfoglalás következtében fejedelmi birtok volt, később pedig az Aba nemzetség szállásterületévé funkcionált. A községet először 1273-ban említette oklevél, Jurk néven. Az 1332-37-es pápai tizedjegyzékben már Geurk alakban szerepel.

A vámos jelzöt a XV. század közepén kapta, amikor a település a vámszedés miatt Wamos Gyewrk néven volt ismert. Az 1549-es összeírásakor 2, 1564-ben 11 portája volt. A török hódoltság idején Vámosgyörk a hatvani szandzsákba tartozott. 1669-től, a folyamatos hadjáratok miatt a település lakatlanná vált, és csak a Rákóczi-szabadságharc után települt újra.

A török hódoltság után újraéledt falu eredetileg egyutcás volt, közepén egy kiszélesedett, orsó alakú teresséssel. Itt állt a település minden középülete, és a templom is. A főutcát szalagszerű kertek övezték. E szalagtelkes kertességre utal, az istállót nem a lakóház közelébe építették, hanem attól mintegy harminc méterre, a templomtól távolabb. Ez az utca a mai napig a település egyik legfontosabb utcája.

Első katonai felmérés (1783)

Második katonai felmérés (1860)

Kezdetben horizontális terjeszkedésű volt a település, mely a Hatvanba vezető út mentén jött létre. A település akkori főtere is ezen út mentén alakult ki. A Gyöngyössel összekötő út, forgalma miatt kissé elvágó hatású, mind a mai napig. Terjeszkedését kezdetben egy másik út és patak is korlátozta északról, így a főutca menti építkezéseket preferálták kelet felé, a templom, iskola és egyéb funkciók közelsége miatt.

A település szerkezetét az 1870-ben létesített vasútállomás bolygatta meg, mely egy északi terjeszkedési hullámot indított el a létesült állomásépület és gazdasági fellendülés reménye miatt.

1920-ban a település már átlépte a vasútvonalat. Megkezdődött az Újtelep kiépítése, mely 1945 után intenzíven folytatódott.

A XX. század közepére teljesen átalakult a településképe. A kezdetben kelet-nyugat irányú településből egy jóval hosszabb, észak-dél terjeszkedésű lett. Új főutcája lett, azonban a régi, Kossuth Lajos utca is jelentős maradt.

A Kossuth Lajos utcában felismerhető a korábbi szalagtelepülés jellegzetessége. A kirajzolódott, Kossuth Lajos és Rákóczi Ferenc utcák közötti, orsó alakú teresedés a XX. század végén beépült. A két, egymással párhuzamos utca hangulata továbbra is hasonló, hosszúkás telkeken, oldalhatáron állnak az épületek. A történeti városrész továbbra is fontos szereppel rendelkezik, hiszen itt áll a Mindszentek temploma, egy általános iskola, óvoda, a közösségi ház és a könyvtár is. A község fő intézményi funkciói viszont a vasútállomány közelében helyezkednek el. Itt található a polgármesteri hivatal, a posta, az orvosi rendelő és a takarékszövetkezet.

Harmadik katonai felmérés [1883]

(1951)

Orto (2000)

2. ÖRÖKSÉGÜNK

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI ÉS ÉPÍTETT ÉRTÉKEK

Vámosgyörk közigazgatási területén országosan védett műemlék nincs, viszont helyi védelem alatt álló értékekben igen gazdag.

Visontai Kovách-kastély

István király út 1. (Hrsz.: 1083)

A község északi részén rögtön egy, ma már idősök otthonaként működő kastélyba botlunk.

1852-ben építtette Visontai Kovách János nyári rezidenciaként. A II. világháború idején gazdátlanul maradt épületet 1948 óta idősök otthonaként használják. A kastélyépületet és 10 holdas parkját felújították, kibővítették és akadály mentesítették. Az épület műemlék, gyönyörű parkját pedig védetté nyilvánították.

Mindenszentek temploma

Kossuth Lajos utca 24. (Hrsz.: 5)

Az újratelepedés idején épült római katolikus templomot 1895-ben lebontották, helyén pedig Wind István tervei alapján 1897-ben újat építettek. Az épület külsejét 1993-ban felújították. A templomra a település nyílt terei és hosszú telkei miatt a község déli részének szinte minden pontjából látszik.

Önkormányzati konyha épülete

Kossuth Lajos utca 49. (Hrsz.: 363)

A régi Polgármesteri Hivatal ma már önkormányzati konyhaként üzemel. A templommal átellenesen helyezkedik el, az óvodával szemben. Az épület különlegességét boltíves portája és díszelemes oromzata adja. az épület jó állapotú, bár homlokzata omladozó.

Népi építészeti emlék

Kossuth Lajos utca 41. (Hrsz.: 387)

A település régi arculatára jellemző, fa oromzatú, tornácos parasztház. Sajnos a környező, 70-80-as években épült házak nagyon elűtnek ettől a védelem alatt álló háztól. Az épületet még lakják.

Közösségi ház

Rákóczi Ferenc utca 23. (Hrsz.: 221)

Az épület közösségi házként, könyvtárként funkcionál. Az ablak körüli kimunkáltsága teszi igazán különlegessé, mely formájával és méretével is kitűnik.

Lehetőség szerint fotót kérünk

Kőhíd a Rédei-Nagy-patak fölött

32103 számú főúton

A község külterületét két patak is érinti. Egyik a Rédei-Nagy-patak, melyen egy terméskővel borított kőhíd vezet át. A híd két pilléres, ezzel három boltívet rajzol ki.

Kőhíd a Gyöngyös-patak fölött

32103 számú főúton

A másik híd a Gyöngyös-patak fölött ível át. Szintén terméskővel borított kőhíd, mely egy pillérrel, két boltíves részre osztja a hidat.

Malom

István Király út 65. (Hrsz.: 43/1)

A volt Malom és terménydaráló ma a Mogyi Kft-nek ad otthont. Épülete hatalmas, a vasúttal érkezők és a főúton áthaladók számára meghatározó. Homlokzata omladozó, felújításra szorul.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ KÖZTÉRI ALKOTÁSOK

Vámosgyörk területén csupán egy, helyi védelem alatt álló közterületi alkotás található, viszont a község több, érdekes köztéri alkotással is rendelkezik.

Nepomuki Szent János szobra

32103 számú főút mentén (Hrsz.: 04)

A község határában található, a főút mentén, a 04-es számú külterületen. Az 1854-ben készült szobor, a vizek, hidak, hajósok és halászok védőszentjét ábrázolja.

A szobor jó állapotú, komolyabb sérülés nem látható rajta. Helyi védelem alatt áll.

Feszület

István király út és Vörösmarty Mihály út kereszteződésében

Koós Péter és neje állították Isten dicsőségére, 1893-ban. Állapota kissé kopottas, de karbantartottságára utalnak a virágok.

Emlékmű

Petőfi Sándor utca 25 előtt (Hrsz.: 133)

A Vámosgyörki Posta előtt álló emlékművet az önkormányzat állíttatta a Vámos Települések Szövetségének 10 éves fennállásának alkalmából, 2017 nyarán.

A következő magyar, erdélyi és felvidéki települések szövetsége:

Felsővámos - Nemesvámos - Sajóvámos -
Somogyvámos - Vámos- Vámosatya - Vámoscsalád -
Vámosfalva - Vámosgálfalva - Vámosbalog -
Vámosgyörk - Vámosladány - Vámosláz -
Vámoslucska - Vámosmikola - Vámosoroszi -
Vámospércs - Vámoszabadi - Vámosudvarhely -
Vámosújfalva.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Vámosgyörk közigazgatási területén, országos jelentőségű természetvédelmi terület nincs.

Visontai Kovách-kastély parkja

István király út 1. (Hrsz.: 1083)

A közel 6 hektáros parkban 54 féle fa és díszcserje található. Különlegesség egy kolorádófenyő az épület nyugati oldalán. Szembetűnőbb méreteivel a körülbelül 120 éves simafenyő és fekete dió. A park önkormányzati védelem alatt áll értékes növényállománya miatt.

Nyíres

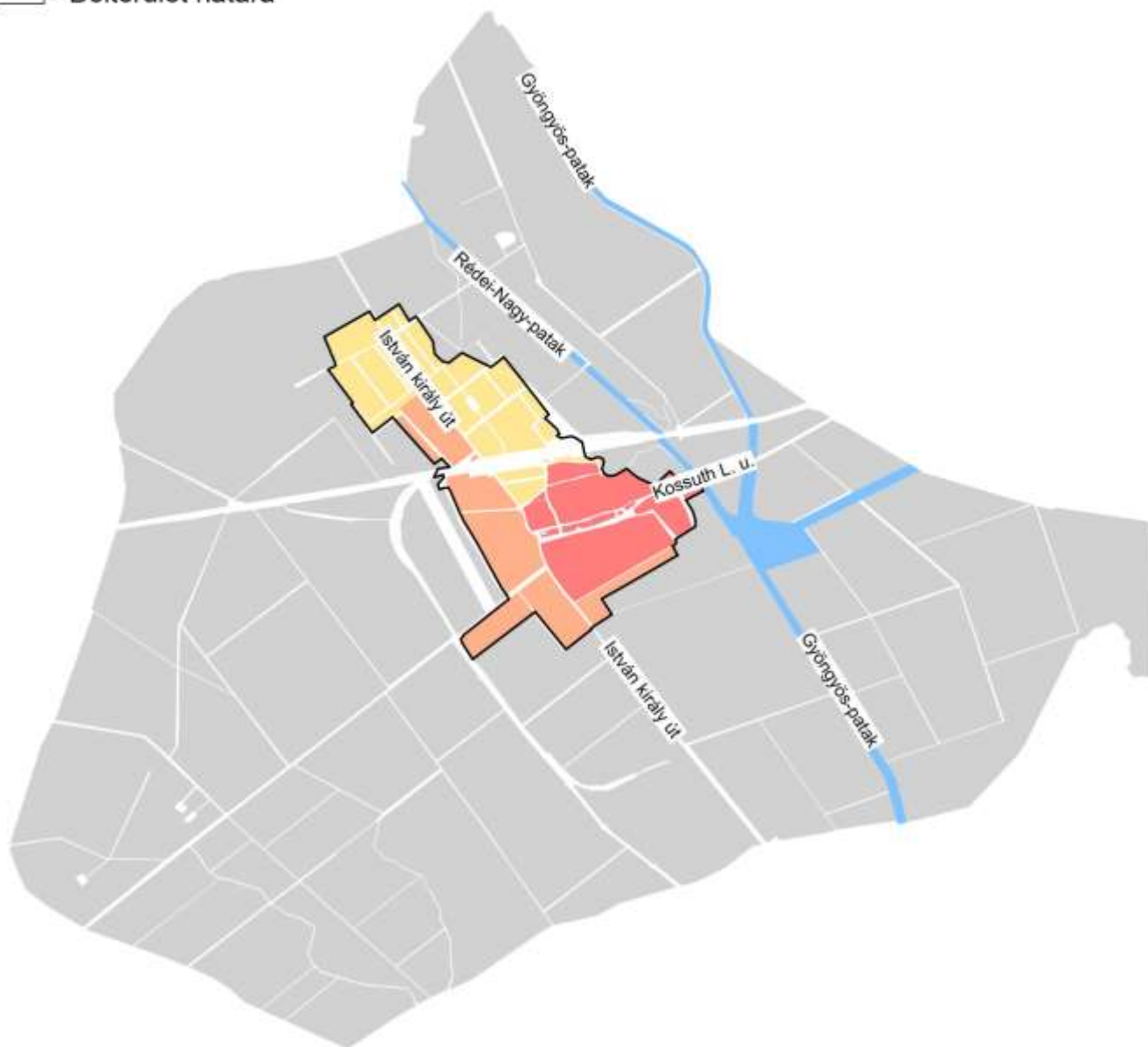
(Hrsz.: 08/2)

A telepített nyírfaerdő a távolból egységességet mutat.

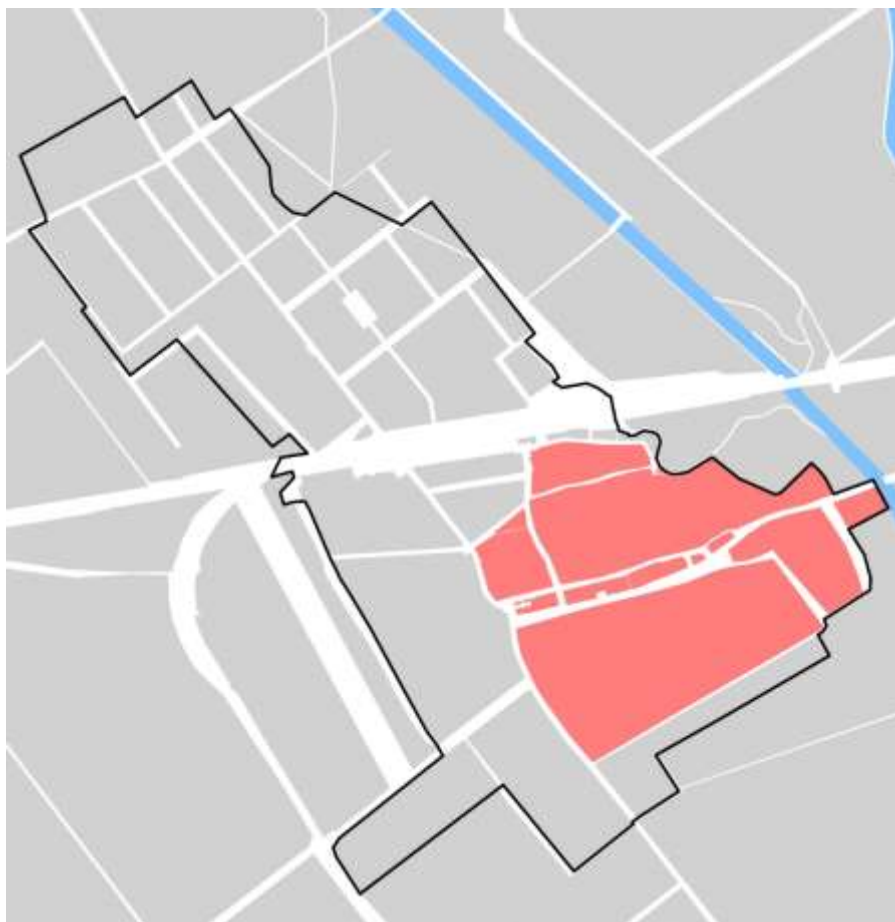

3. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

- Ófalu
- Átmeneti lakóterület
- Új lakóterület
- Külterület
- Belterület határa

ÓFALU

Ófalu településszerkezete már az 1860-as években kialakult, de az orsó alakú településközponti terület már az 1783-as első katonai felmérés térképén is jól kivehető.

A településrésze a keskeny, hosszú telkes struktúra és oldalhatáros beépítés jellemző. Az épületek néhány kivételtől eltekintve földszintesek, egyszerű nyeregtetővel rendelkeznek. A hagyományos tornácos lakóépületek szép számmal fordulnak elő Ófalu területén.

ÁTMENETI LAKÓTERÜLET

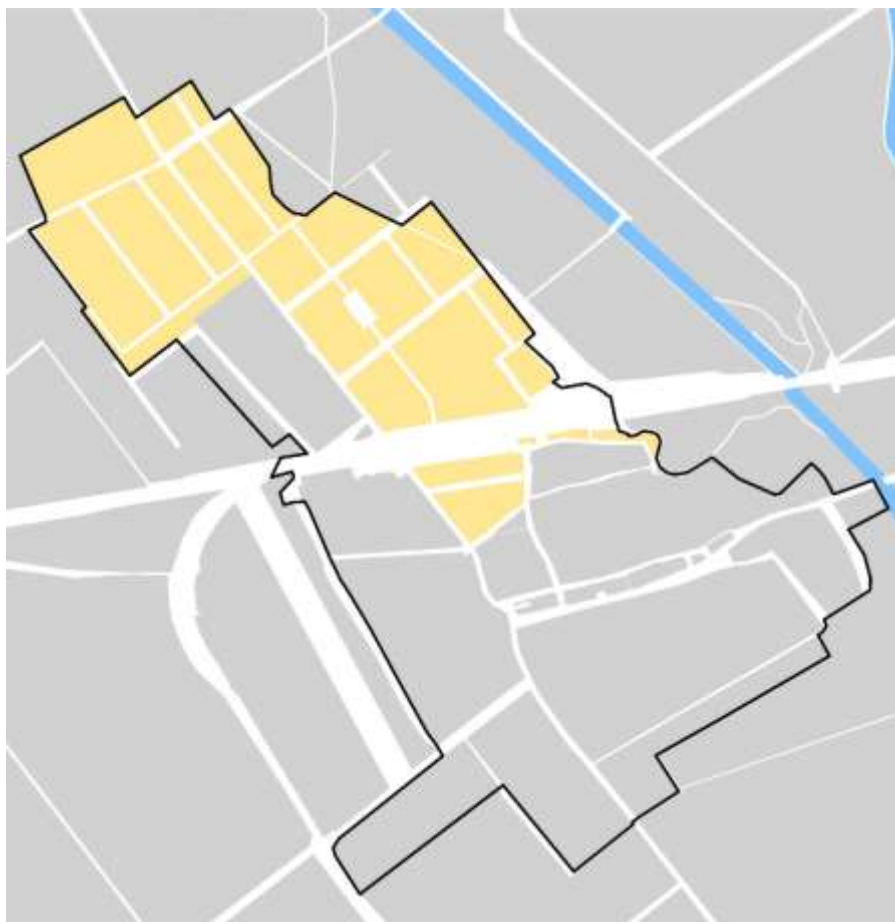

Az átmeneti lakóterület a 20. század közepére nyerte el a mai szerkezetét. Ófaluhoz hasonlóan keskeny, hosszú telkek jellemzőek rá, azonban karaktere már átalakulóban van. Az egytraktusos földszintes épületek mellett a kétttraktusos, illetve az egyemeletes épületek is megjelennek. A kétttraktusos épületeknél az oromzatos nyeregtető helyett a sátoztető válik dominánssá.

Telekhasználat tekintetében már gyakrabban fordulnak elő virágoskertek és díszudvarok, mint veteményeskertek.

ÚJ LAKÓTERÜLET

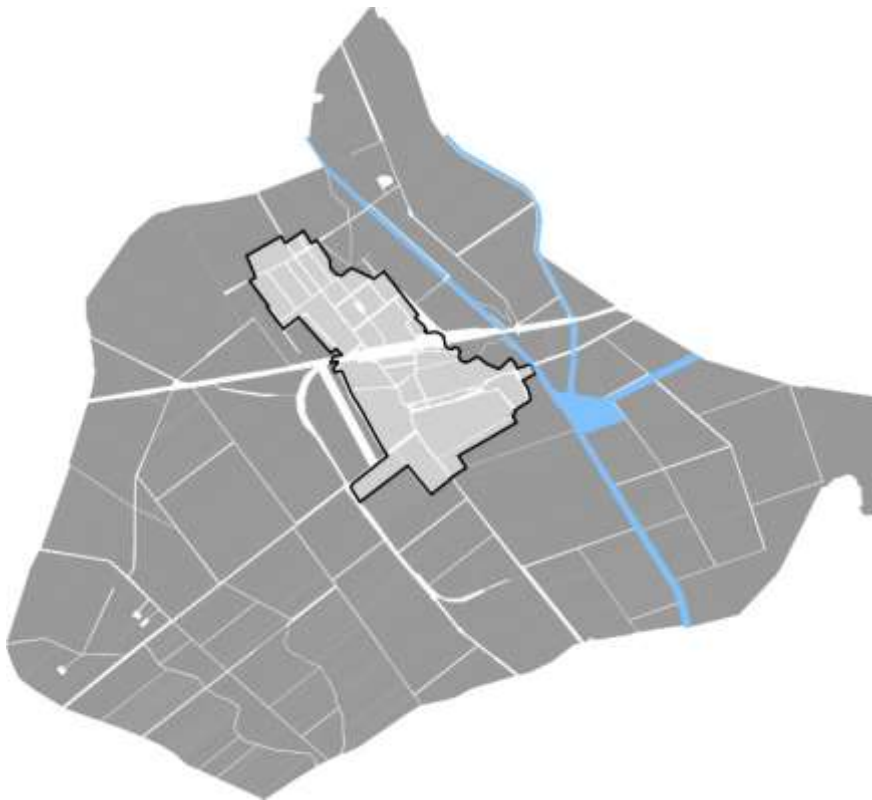
Vámosgyörk új lakóterülete a 20. század második felében épült be. E településrészben már széles, rövid telkek kerültek kifarcellázásra.

A kéttraktusos földszintes, illetve maximum tetőtér-beépítéssel rendelkező épületek dominálnak. Azonban a tetőszerkezet tekintetében a mediterrán hangulatú 30°-os hajlásszögű sátoertető, valamint a hagyományos épületekre emlékeztető 45°-os egyszerű nyeregtető egyaránt megtalálható.

A településrész északi csücskében találhatóak a legújabb beépítések, melyek kortárs eszközökkel láttatják a településrész jellegzetességeit.

KÜLTERÜLET

Vámosgyörk kületerülete egy, a belterülettől délre fekvő gazdasági terület kivételével beépítésre nem szánt terület. Csupán a kületerületi telkek művelési ágához kapcsolódó gazdasági épületek létesíthetők korlátozásokkal.

Lakóépület, tanya, farm nem jellemző a területen, azonban a 10.000 m²-t meghaladó telkek esetében természetes anyagok használatával létrehozható.

A kületerületen csörgedezik Vámosgyörk két vízfolyása is, a Rédei-Nagy-patak és a Gyöngyös-patak.

4. MEGHATÁROZÓ KARAKTERŰ TERÜLETEK

ORSÓ ALAKÚ TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSKÖZPONT

Vámosgyörk településmagja már több mint 200 éve őrzi a község fejlődése során kialakult orsó alakú szerkezetét. A terület ma is a település történelmi központjának számít. A különböző intézményeknek helyet adó szabadonálló módon beépült központi részt oldalhatáros fésűs beépítés övezi.

JÓZSEF ATTILA ÉS TÁNCICS MIHÁLY UTCA

Az Ófaluban található az a két utca, ahol a legtöbb fésűs beépítésű tornácos lakóház fennmaradt Vámosgyörkön. Ezek az építészeti hagyományokat reprezentáló épületek a Táncsics Mihály utca mindkét oldalán, az északabbra fekvő József Attila utcának pedig csak a déli oldalának keleti végén fedezhetők fel.

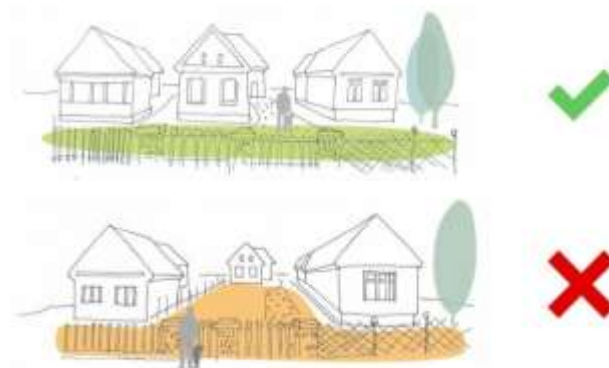

5. AJÁNLÁSOK I ÓFALU

TELEPÍTÉS

Ófaluiban a telkek többnyire hosszúak, keskenyek. Így az oldalhatáros beépítési mód alakult ki a településrész fejlődése során.

Új épületek telepítésekor is az oldalhatáros beépítési mód alkalmazása javasolt, egyrészt a kialakult településképp megőrzése, másrészt a kedvező telekhasználatok kialakíthatósága érdekében. Továbbá új épületek elhelyezésénél ajánlott egy keskeny előkert kialakítása is szem előtt tartva a környező épületekkel való harmóniát.

MAGASSÁG

A településrészre jellemzően földszintes, maximum 3-4 méter építménymagasságú épületek kialakítása ajánlott.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

A tetőszerkezet létrehozásakor az egyszerű oromzatos pikkelyes fedésű nyeregtető kialakítása ajánlott. A tető gerince az utca vonalára merőlegesen fusson. 45°-os tetőhajlásszög alkalmazása javasolt.

SZÍN

Az épület színhasználatának kiválasztása során is elsődleges szempont a környezettel való harmonizálás. Ezért a világos földszínek (fehér, bézs, pasztell rózsaszín, világosbarna, halványsárga, stb.) előnyben részesítése ajánlott. A homlokzati vakolaton egymással harmonizáló színek kombinálásával egyedi, ízléses díszítések hozhatók létre.

TORNÁCOK

Ófalu számos hagyományos lakóépületén figyelhetők meg tornácok. Ezeknek az épületeknek az esetleges átalakítása során törekedni kell a tornácok megőrzésére. Továbbá új épületek létrehozásakor is ajánlott tornác kialakítása, illetve a szomszédos hagyományos épületekhez alkalmazkodó tömegformálás.

AJTÓK, ABLAKOK

A kialakult településkép megőrzése érdekében a közterület felé néző homlokzaton fából készült nyílászárók, több osztatú ablakok elhelyezése javasolt.

Az ablakok cseréje során a homlokzatból kialakított díszes ablakkeretek megóvása ajánlott.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Ófaluban az épületek főhomlokzatára jellemző a szimmetrikus tömegformálás, azonban a szimmetriát valamelyest megbontja a tornác lezárását jelentő ajtó- vagy ablaknyílás. A régebbi épületeknél megfigyelhető a homlokzat tagolását szolgáló osztópárkány és a felette elhelyezkedő fa oromzat is, mely a népi építészet egyik fő jellemzője. Az oromzaton rendszerint padlás-bevilágító található.

Átépítés vagy új épület tervezése során javasolt a homlokzatot is úgy megformálni, hogy az a környezetébe illeszkedjen, a kialakult településképhez alkalmazkodjon.

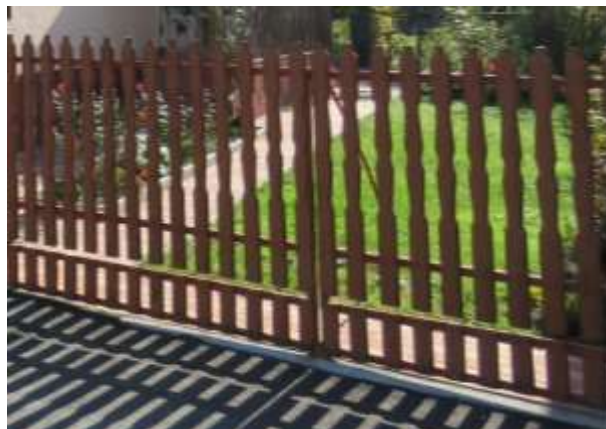
A homlokzat díszítése a díszfestésen, valamint a homlokzat anyagának bordázásán túl fa- illetve téglaborítás alkalmazásával is kivitelezhető.

KERÍTÉSEK

Legalább 50 %-ban áttört kerítésmezők létrehozása ajánlott. Az utcafronton elsősorban fa kerítés telepítése ajánlott, de ízléses módon kialakított fémkerítés is választható. Az előkerti kerítéshez alacsony tömör lábazat telepíthető, de az oldal- és hátsókeretek esetében kerülendő.

Egy ízléses módon kialakított kerítés nem csak rendeltetését látja el, hanem az épülettel, környezetével harmonizálva esztétikus lezárása, térfala lehet a közterületnek is.

UTCÁK

A József Attila és a Táncsics Mihály utcák kivételével a településrészre jellemző az út mentén kétoldalt végigfutó zöldsáv, mely néhol csupán füves területből, sok helyen viszont változatos növénykiültetésből áll.

5. AJÁNLÁSOK I ÁTMENETI LAKÓTERÜLET

TELEPÍTÉS

A hosszúkás, változatos szélességű telkeken egy- vagy kétraktusos épületek is elhelyezhetők a telekarány függvényében.

Ófaluhoz hasonlóan az átmeneti lakóterületen is az oldalhatáros beépítési mód ajánlott. Az előkert szélességének meghatározásánál javasolt a szomszédos épületek telepítési távolságához való alkalmazkodás.

MAGASSÁG

Bővítés vagy új épület tervezése során a maximum 6 méteres építménymagasságra szükséges törekedni. A településrészre jellemzően maximum tetőtér-beépítéssel rendelkező földszintes vagy egyemeletes épületek helyezhetők el.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

A hagyományos egytraktusos épületek jellemzően egyszerű 45°-os hajlásszögű nyeregtetővel rendelkeznek. A tetőgerincük a közterületre merőleges fut.

Ezzel szemben az újabb kétraktusos épületek sátoztetővel rendelkeznek. 35-40°-os tetőhajlásszög jellemző rájuk.

A tetőszerkezet létrehozásánál ezért fontos szempont a településrész kettős arculatának egymással harmonizáló kialakítása, a kedvező utcakép megteremtése.

ABLAKOK

A nyílászárók a homlokzaton arányosan kerüljenek elhelyezésre, kerülendő a nagyarányú üvegfelületek létrehozása.

Meglévő épület ablakainak cseréje során az eredeti osztátszámmal megegyező, de legalább kétosztatú ablak telepítése javasolt. Továbbá a hagyományos épületek felújításakor ajánlott az ablakokat övező homlokzati díszek megőrzése is.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A településrészen még megtalálhatóak a hagyományos oromfallal záródó nyeregtetős, szimmetrikus főhomlokzatú lakóépületek, azonban már megjelennek közöttük a két traktusos, szélesebb tömegarányokkal rendelkező sátoertős lakóépületek is. A hagyományos lakóépületek homlokzatképzése az Ófalura emlékeztető sajátosságokat hordoz: a főhomlokzaton szimmetrikus formálás, tornácot lezáró ajtó- vagy ablaknyílás, osztópárkány, díszfestésű vagy faborítású oromzat, padlás-bevilágító.

Annak érdekében, hogy a két épülettípus egymással harmonizáló módon jelenhessen meg, mindegyik típusnál javasolt a természetes anyaghasználat és a homlokzati tömegarányok egymáshoz való közelítése. Utóbbi az újonnan telepítendő két traktusos épületek kubusainak megtörésével, az épülettömeg megosztásával érhető el.

KERÍTÉSEK

Ófaluhoz hasonlóan az átmeneti lakóterületen is 50%-ban áttört kerítésmezők létrehozása ajánlott.

A hagyományos lakóépületek utcafronti kerítésénél fából készült kerítések kialakítása ajánlott. Az újabb kéttraktusos épületek esetében fémkerítés is választható.

A kerítésekhez természetes anyaggal borított alacsony betonlábazat építhető az utcafronti telekhatáron.

KERTEK

Az átmeneti lakóterületeknél már kevesebb veteményeskert fordul elő, mint Ófaluban. Azonban több virágoskerttel és díszudvarral lehet találkozni. Ajánlott az előkertek hazánkban honos, vagy a helyi klímát jól tűrő növényfajokkal való diverz beültetése, virágos előkertek kialakítása.

RÉSZLETEK

A településrész építészeti átmeneti jellege ellenére igen fontos a hagyományok őrzése, a természet és az ember közti kapcsolat ápolása. Talán még jobban is, mint Ófaluban, hiszen Ófalu a településközponti jellege miatt jobban elszakadt a természettől.

Az átmeneti lakóterületen sétálva nem csak zöldben gazdag közterületeket lehet látni, hanem sziesztázó, legelésző vagy éppen vadászó háztáji állatokat is. Emellett számos épület őrzi a népi építézet vagy kézművesség hagyományait, értékeit.

5. AJÁNLÁSOK I ÚJ LAKÓTERÜLET

TELEPÍTÉS

Az új beépítésű lakóterületen szélesebb rövid telkek lettek kifarcellázva a település fejlődése során, ami lehetővé tette, hogy az oldalhatáros beépítési mód mellett az épületek szabadonállóan is települhessenek.

Új épület tervezésekor ajánlott a környező épületek telepítési távolságaihoz igazodni az elő- és oldalkerti arányok megállapítása során.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

A földszintes épületeknél 30° -os hajlásszögű sátoztető, míg a tetőtérbeépítéssel rendelkező vagy a hagyományos egytraktusos épületek esetében a 45° -os hajlásszögű nyeregtető jellemző. A tetőszerkezet kialakításakor javasolt az utcaképbe jobban illeszkedő, domináns tetőformát választani.

SZÍN

A településrészen a mediterrán hangulatot keltő meleg pasztellszínek dominálnak. Az épületek színhasználatának megválasztása során a környezetükkel harmonizáló színek előnyben részesítése ajánlott. Kerülendő a harsány, illetve sötét színek alkalmazása.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Átalakítás vagy új épület tervezése során ajánlott a homlokzati arányokat a környező épületekhez illeszkedve meghatározni az utcaképbe való illeszkedés biztosítása miatt.

A már meglévő épületek tornácainak javasolt a megőrzése, illetve új épületek esetében is ajánlott hasonló átmeneti terek kialakítása a bel- és kültér közti kapcsolat megteremtésére.

Anyaghasználat tekintetében a természetes anyagok előnyben részesítése javasolt.

KERÍTÉSEK

Lehetőség szerint a félig áttört, az épület stílusához, illetve az utcaképhez is illő kerítések kialakítása ajánlott. Fém vagy fa kerítés is választható, illetve természetes anyagokkal burkolt alacsony talapzat is létrehozható.

RÉSZLETEK

A településrész északi határán jól megfigyelhető a település és a táj összemosódása. A léptékükben, formájukban is tájba illő épületek, illetve a nagy zöldfelületi arányt lehetővé tevő telekhasználatok teremthetik meg ezt a folyamatosságot.

5. AJÁNLÁSOK I KÜLTERÜLET

TELEPÍTÉS

Vámosgyörk külterületén csak az ingatlan művelési ágához kapcsolódó építmények telepíthetők maximum 3%-os beépíthetőséggel.

Lakóépület, tanya, farm a 10.000 m²-t meghaladó telkeken elhelyezhető, szabadonálló beépítési móddal.

MAGASSÁG

Külterületi épület elhelyezése esetén alacsony építménymagasságok kialakítására kell törekedni. A 4,5 métert meghaladó építménymagasság kerülendő.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

A tetőszerkezet kialakításánál az egyszerű nyeregtető alkalmazása javasolt, 30° és 50° közötti hajlásszöggel.

ANYAGHASZNÁLAT

Külterületi építmény csak hagyományos szerkezettel létesíthető. Ennek megfelelően anyaghasználatában is a tradicionális, természetes anyagok előnyben részesítése javasolt.

5. AJÁNLÁSOK I ORSÓ ALAKÚ TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSKÖZPONT

TELEPÍTÉS

A kialakult településképi megőrzése érdekében az oldalhatáros beépítési mód ajánlott a Rákóczi Ferenc utca északi és a Kossuth Lajos út déli teleksorát illetően. A két utca által körbezárt, az orsó központi magját alkotó szigetszerű tömbben hézagosan zárt sorú beépítés is kialakítható.

Az előkertek méretét illetően a környező épületek telepítési távolságaihoz ajánlott alkalmazkodni.

MAGASSÁG

Az orsó magját határoló teleksorok épületei maximum 4,5 méter ereszmagassággal rendelkezhetnek. A központi tömb épületei viszont elérhetik a 9 méteres ereszmagasságot is új épület elhelyezése vagy ráépítés esetén.

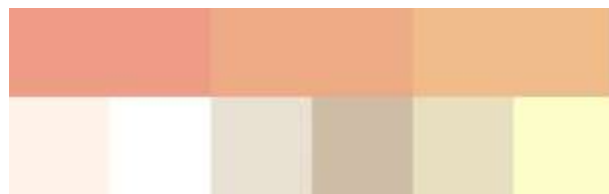
TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

Az orsó alakú történeti településközpont területén 45°-os hajlásszögű tető alakítható ki, valamint a tetőszerkezet főgerincét a közterületre merőlegesen ajánlott tájolni. Kontyolt pikkelyes fedésű nyeregtető előnyben részesítése ajánlott. Kerülendő a sátoertető, a csonkakontyolt vagy az oromzatos nyeregtető kialakítása, azonban a meglévő népi építészeti értéket is hordozó fa oromzatos épületek esetében jelen formájában őrzendő meg a tetőszerkezet.

SZÍN

Az épületek színhasználatának a megválasztásakor elsősorban a környezettel való harmóniára kell törekedni. A homlokzat színeit tekintve a világos földszínek (fehér, bézs, világosbarna, halványsárga, stb.) alkalmazása ajánlott, a tetőzet esetében pedig a meleg árnyalatok (piros, narancs, terrakotta). A harsány színek minden esetben kerülendők.

TORNÁCOK

Meglévő tornácos épületek átalakításakor javasolt a tornác megőrzése. Új épületek tervezésekor ajánlott a tornác kialakítása oly módon, hogy az az épülettel egy tömegben legyen elhelyezve, illetve ne nyúljon ki a főhomlokzatig.

AJTÓK, ABLAKOK

A közterületre néző főhomlokzaton többosztatú, állított téglalap formájú ablakok kialakítása javasolt. Lehetőség szerint a közterületről látható homlokzatokon fehér színű nyílászárók alkalmazása javasolt.

Tetőablak a kontyolt tető közterületre néző oldalán nem alakítható ki.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A főhomlokzat tömegének alakításakor javasolt a fektetett téglalapforma alkalmazása, melynek a szélessége közel kétszerese legyen a magasságának a telekméretek figyelembe vételével. Továbbá a szimmetrikus formálás ajánlott a főhomlokzat kialakítása során, 3 –vagy az épület szélességéhez illő számú– szabályosan elhelyezett állított téglalap formájú nagyablak kialakítása javasolt.

Tégla vagy terméskő lábazat, valamint díszes osztópárkány is létrehozható.

Anyaghasználat tekintetében a természetes anyagok előnyben részesítése ajánlott.

KERTEK

A hazai klímához jól alkalmazkodó virágos előkert kialakítása ajánlott. Az alacsony, a homlokzatot láttatni hagyó növények telepítése ajánlott.

Kerülendő a teljesen burkolt oldalkertek kialakítása. Ehelyett kis fenntartási igényű növények telepíthetőek, illetve köztes megoldásként gyeprács is alkalmazható.

KERÍTÉSEK

Az orsó alakú történeti településközpontban áttört fém kerítések alkalmazása javasolt, melyek látni engedik az épületek értékes főhomlokzatait. Az előkert kerítéshez maximum fél méter magas, természetes anyagokkal burkolt lábazat alakítható ki.

5. AJÁNLÁSOK I JÓZSEF ATTILA ÉS TÁNCSICS MIHÁLY UTCA

TELEPÍTÉS

Az érintett telkeken az oldalhatáros beépítési mód ajánlott az épület tömegét oly módon alakítva, hogy legalább 4,5 méter széles oldalkert jöhessen létre. Az előkert méreteinek a meghatározásakor a környező épületek telepítési távolságaihoz való alkalmazkodás ajánlott.

MAGASSÁG

Ráépítéskor, illetve új épületek telepítésekor maximum 4,5 méter ereszmagasságú épületek hozhatók létre. Meglévő földszintes tornácok épületek esetében kerülendő a ráépítés, más esetben a tetőtér beépíthető.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

A tetőszerkezet kialakításakor az egyszerű oromzatos pikkelyes fedésű nyeregtető alkalmazása javasolt. A tető főgerince lehetőség szerint az utca vonalára merőlegesen fusson, a tető hajlásszöge pedig 45°-os legyen.

SZÍN

A homlokzati vakolatok színhasználatában a világos, visszafogott színek (fehér, tört fehér, bézs, ...) előnyben részesítése ajánlott. Ezekkel megfelelő kontrasztot képezhetnek a közép- és sötétbarna színű oromzati burkolatok.

Az épületek színvilágában a környezetükkel való harmónia kell visszatükröződjön az egységes utcakép megteremtése érdekében.

TORNÁCOK

Meglévő épületek átalakításakor a tornácok megőrzése ajánlott. Új épületek tervezésekor javasolt a tornác kialakítása, mely az épülettel egy tömegben vagy pedig melléépítve teraszszerűen is megjelenhet.

AJTÓK, ABLAKOK

A közterületről látható homlokzatokon fa nyílászárók alkalmazása ajánlott. A főhomlokzaton többszartatú négyzetes vagy állított téglalap formájú ablakok alakítandók ki, melyekhez zsalugáter telepíthető.

Felújítás során legalább az eredetivel megegyező osztásszámú nyílászáró létesíthető.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A főhomlokzat tömegének alakítása során a fektetett téglalapforma preferálása javasolt. A főhomlokzat szélessége legalább másfélszerese, maximum kétszerese legyen a magasságának. Az előbbi, keskenyebb épület esetében a tornác teraszszerűen alakítandó ki az épület oldalánál, a főhomlokzat felé nyitottan. Szélesebb épület esetében pedig az épülettel egy tömegben alakítandó ki a tornác, a főhomlokzat felé zártan. A főhomlokzat tömegalakítása, osztása során mindkét esetben a szimmetrikus formálás javasolt.

Anyaghasználat tekintetében a természetes anyagok preferálandók. Az oromzat faburkolatot kaphat, ennek hiányában viszont egy padlásbevilágító kialakítása javasolt.

KERTEK

Az épületek előtt virágos előkert, díszkert kialakítása ajánlott. Az alacsony, a homlokzatot nem kitakaró növények telepítése ajánlott, melyek a hazai klímához is jól alkalmazkodnak. Az oldalkertben kialakítható magasabb, többszintes növényállomány.

A kopár, illetve a 'faltól falig' burkolt felületek kerülendők.

KERÍTÉSEK

Az egységes utcakép kialakítása érdekében legalább 50 %-ban áttört fa kerítés kialakítása ajánlott.

Az előkert kerítéséhez természetes anyagokkal burkolt lábazat is kialakíthat, mely lehetőség szerint ne legyen magasabb, mint fél méter.

6. JÓ PÉLDÁK I ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

Meglévő egytraktusos épület felújítására jó példa a képen látható lakóház. Visszafogott színével, természetes anyaghasználatával megőrizte az épület hagyományos jellegét. A felújítás során a cserépfedésű főhomlokzati osztópárkány is megtartásra került, mellyel jól harmonizál az épület előtti vízszintes léckerítés.

Nem csak meglévő épületek védelmével lehet támogatni a tradíciók fenntartását, hanem új épület is létrehozható a hagyománytisztelet szellemében. A tradicionális épületekre jellemző sajátosságok kortárs eszközökkel való megfogalmazása élhető, izgalmas és esztétikus lakóépületeket eredményezhet.

A képen látható, az átmeneti lakóterületen létesített épület jól reprezentálja településrész kettős arculatát. Mindamellett, hogy jól illeszkedik a magasabb, kéttraktusos épületek közé, megfigyelhetők rajta a hagyományos épületekre jellemző sajátosságok is: egyszerű 45°-os hajlásszögű oromzatos nyeregtető, szimmetrikus főhomlokzat, tornácra emlékeztető átmeneti tér.

Az épületek felújítása, tervezése során a harmónia érdekében elengedhetetlen az épület színhasználatának az átgondolása. A tető, a homlokzat, a nyílászárók, a kerítés színeinek az összehangolt tervezése fontos ahhoz, hogy végeredményképpen egy esztétikus épület jöhessen létre.

Az épület hagyományörző jellegének a kialakításához a tömegformálás és homlokzatképzés mellett az anyaghasználat is nagyban hozzájárulhat. Erre jó példa a képen látható természetes anyagokkal (fa, terméskő) burkolt lakóépület.

Az egy- és kétraktusos épületek között megfelelő átmenetet képeznek a képeken látható megtört kubusú épületek. Némelyiken még a tornácot visszaidéző terasz is kialakításra került.

Továbbá a fenti épület még a meleg, harmonizáló színeivel, az esztétikusan megmunkált kerítésével, valamint a szemet gyönyörködtető virágos előkertjével is kitűnik.

6. JÓ PÉLDÁK I SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

A sajátos építményfajtáknak, reklámhordozóknak is illeszkednie kell Vámosgyörk településképehez. Erre jó példák az oromzatra festett vagy felhelyezett visszafogott feliratok. Azonban a kirívó, feltűnő, környezetükbe nem illő reklámok és hirdetőtáblák kialakítása kerülendő.

A tradicionális épületek revitalizálása új funkció megtöltésével önmagában is egyedi varázssal rendelkezik, a tornácra kihelyezett áru pedig egy lehet a számos vevőcsalogató praktika közül.

7. IMPRESSZUM

VÁMOSGYÖRK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA megbízásából

CÍM: 3291 Vámosgyörk, Petőfi út 25.
KÉPVISELI: Gedei Zoltán polgármester

FŐÉPÍTÉS: Jobbágy Tamás főépítész

KÉSZÍTETTÉK:

CÍM: KASIB Mérnöki Manager Iroda Kft.
Cím: 1183 Budapest, Üllői út 455.

ÜGYVEZETŐ: **Zajovics András**
okl. építőmérnök
okl. városi közlekedési szakmérnök
OKL. településmérnök, városép.-
városgazd. szakmérnök
Mérnök Kamara: 01-3526, 01-58206
Építész kamara: 01-4075
TT/1-01-4075, TR 01-4075, TKö, TE, TH, TV

VEZETŐ TERVEZŐ: TELEPÜLÉS-
Sin Emília
településmérnök, városép.-
városgazd. szakmérnök
TT/1 01-4657/11

TELEPÜLÉSTERVEZÉS,
GRAFIKA, FOTÓK, ÉS
SZERKESZTÉS: Margitné Tóth Nikolett
tájrendező és kertépítő
mérnök

TÁJ-ÉS ZÖLDFELÜLET
RENDEZÉS: Koprda Ildikó
okl. táj- és kertépítésmérnök
K 01-5171, TK 01-5171, TR 01 5171

